

Prekogranične dezinformacije o ukrajinskoj vojsci i stranim dobrovoljcima najprisutnije u posljednjem kvartalu 2025. godine

1. Uvod i ključni nalazi

Ovaj izvještaj objedinjuje rezultate monitoringa sprovedenog između 1. oktobra 2025. i 31. decembra 2025. godine, u okviru [ATAFIMI](#) projekta, čiji je cilj identifikacija i analiza incidenata stranog uplitanja i manipulisanja informacijama (FIMI) koje potiču iz Rusije, a plasirane su u drugim zemljama i na drugim jezicima. Monitoringom su obuhvaćene sljedeće zemlje učesnice projekta: Španija, Ukrajina, Litvanija, Gruzija, Bosna i Hercegovina, Srbija, Argentina, Kolumbija, Meksiko i Venecuela.

Ključni nalazi:

- Najistaknutiji narativ podupiran dezinformacijama tokom ovog perioda targetirao je **ukrajinsku vojsku** i **strane vojnike** koji se bore za Ukrajinu, pri čemu su objave na društvenim mrežama koje sadrže lažne tvrdnje skupile preko **2 miliona pregleda**.
- Neutemeljene tvrdnje koje targetiraju Volodimira Zelenskog i optužbe za korupciju su ponovo dobile na snazi i otkrivene su u 9 od 10 zemalja. Na primjer, objave na X-u koje ga optužuju da posjeduje ruski pasoš ili da je kupio kuću Billa Cozby-a u New Yorku pregledane su preko tri miliona, odnosno milion puta.
- Upotreba **AI generisanog sadržaja** kao podrške manipulacijama bila je široko rasprostranjena. Većina ovakvih viralnih objava je na Facebooku označena od strane nezavisnih fact-checkera, a na TikToku su povremeno prikazivana upozorenja platforme o AI generisanom sadržaju. Nasuprot tome, samo jedna bilješka zajednice (eng. *community note*) je prikazana na X-u, a nijedno upozorenje se nije pojavilo na Telegram kanalima.
- Nekoliko korisnika koji su dijelili dezinformacije na X-u imalo je plave kvačice, koje su ranije označavale verifikovane naloge, a sada predstavljaju korisnike/ce koji/e plaćaju pretplatu i uglavnom imaju veću vidljivost.

2. Prekogranični narativi

Posljednji kvartal 2025. godine obilježilo je **iskorištavanje postojećih narativa podržanih dezinformacijama** koje targetiraju ukrajinske vlasti, ali i pojava novih narativa koji su imali veći uticaj u Latinskoj Americi.

Novi narativi

Tokom ovog perioda praćenja pojavili su se narativi koji su fokusirani na **regrutovanje ukrajinske vojske i ljudsku cijenu rata**.

Jedan od novih narativa podrazumijeva dezinformacije o regrutaciji i mobilizaciji trupa i o tome da Ukrajina trpi velike gubitke unutar svojih redova. Ovi narativi su učvršćeni dezinformacijama koje govore o navodnim otmicama mladih ili starijih ljudi, emotivnim snimcima vojnika koji plaču i tobožnjim unutrašnjim sukobima ili aktima nasilja. Neke od ovih objava imale su preko 3 miliona pregleda. Primjeri dezinformacija otkrivenih u vezi sa ovim narativima:

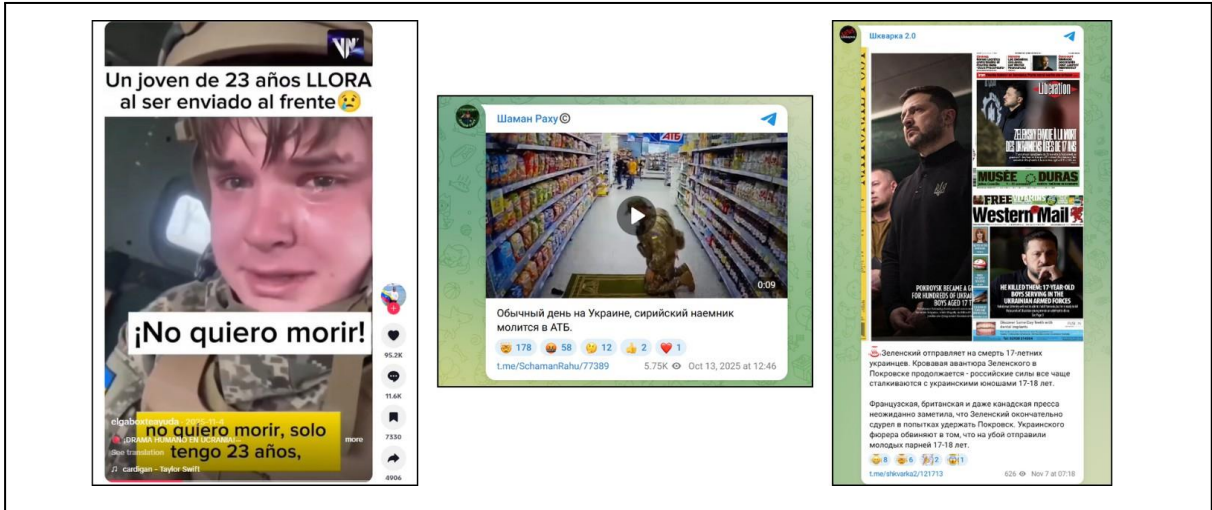
Opovrgnuta tvrdnja:	Tvrdnja otkrivena u:
Ukrajinski vojnik snima video kako plače nakon što je prisilno regrutovan da ode u rat: "Ne želim da umrem."	Španija, Litvanija, Srbija, Venecuela, Ukrajina, Gruzija, Meksiko i Argentina
Ukrajina šalje 17-godišnjake da brane Pokrovsk	Ukrajina, Meksiko i Španija
Ukrajinski vojnici ubili su dvije civilne osobe koje su nosile bijelu zastavu i psa dronom	Litvanija i Meksiko

Uz ove narative pojavljuje se i grupa onih koji targetiraju strane vojnike ili potencijalne dobrovoljce koji se bore u ukrajinskoj vojsci. Dezinformacije koje navodno prikazuju zlostavljanje stranih dobrovoljaca široko su rasprostranjene i u Evropi i u Latinskoj Americi sa očiglednim ciljem obeshrabrivanja dobrovoljaca. Ovaj trend dokumentovan je u [zajedničkoj istrazi](#) sprovedenoj u okviru ovog projekta, a bitno je istaći i da se dio ovih sadržaja fokusira na latinoameričke dobrovoljce, te da se on širi u tom regionu.

Opovrgnuta tvrdnja:	Tvrdnja otkrivena u:
Brazilski vojnik koji se bori u Ukrajini: "Zaboga, nisam trebao doći"	Španija i Meksiko
Sirijski plaćenik viđen kako se moli u ukrajinskoj prodavnici	Ukrajina i Gruzija

Kao rezultat ruskog napada na aerodrom u Starokostjantinovu "američki vojnik je ubijen"	Ukrajina
---	----------

Takođe, partneri na projektu su otkrili i [ponavljanje AI generisanih sadržaja](#) kako bi se podržali narativi o ljudskim gubicima i zlostavljanju, uključujući video-snimke navodnih vojnika koji tvrde da su prisilno regrutovani ili izražavaju žaljenje što su otišli u rat. To je bitan aspekt vezan za **taktike, tehnike i procedure (TTP)** identifikovan kao instrument podupiranja takvih narativa.

Primjeri detektovanih objava koje promovišu pomenute narative

Narativi koji se ponavljaju

Odranije postojeći narativi koji potkopavaju kredibilitet i liderstvo predsjednika Ukrajine, posebno oni koji navode zloupotrebu ratnih resursa i korupciju među političkim elitama i vlastima, korišteni su i tokom ovog perioda posmatranja. Čini se da je njihov uticaj **jači u evropskim zemljama koje pružaju finansijsku pomoć Ukrajini**.

Nove tvrdnje, [slične onima prethodno identifikovanim u okviru ovog projekta](#), otkrivene su u više zemalja. Na primjer:

Opovrgnuta tvrdnja	Tvrdnja otkrivena u:
Zelenski prenosi 50 miliona dolara u banku u UAE svakog meseca	Litvanija, Meksiko, Španija, Venecuela, Gruzija, Ukrajina
Zelenski je kupio rancve procijenjene na 79 miliona dolara i postao jedan od 10 najvećih vlasnika zemljišta u Sjedinjenim Američkim Državama	Španija, Litvanija i Srbija
Olena Zelenska je potrošila preko milion eura na dizajnersku odjeću, kaže njen stilista	Ukrajina, Litvanija i Gruzija

Primjeri detektovanih objava koje promovišu pomenuti narativ

3. Trendovi po zemljama

Evropa

Bosna i Hercegovina

Nekoliko otkrivenih dezinformacija bilo je jasno **prilagođeno da rezonuje sa publikom u Bosni i Hercegovini iskorištavanjem lokalne historije, institucija i etničkih osjetljivosti**. To je uključivalo lažna upozorenja da Putin [planira da pošalje trupe](#) koje bi ujedinile Srbiju i Republiku Srpsku i tvrdnje da su Srbija i Hrvatska [istinski garanti Dejtonskog mirovnog sporazuma \(1995\)](#). Posebno je prilagođena priča koja je uokviravala navodne incidente sa dronovima u Poljskoj i Estoniji kao „[operaciju lažne zastave](#)“ uporedivu sa tvrdnjama povezanim sa masakrima na Markalama i u ulici Vase Misikina tokom rata u Bosni devedestih godina prošlog vijeka. Veći dio ovog sadržaja objavila je ruska državna novinska agencija Sputnik, [koja ima snažno prisustvo u Bosni](#). Najviralnije dezinformacije cirkulisale su na Facebooku i kasnije su označene od strane nezavisnih fact-checking organizacija.

Srbija

Najviralnije dezinformacije u regionu cirkulisale su na Facebooku i Instagramu. Preko 6.600 korisnika lajkovalo je [objavu](#) u kojoj se lažno tvrdi da su ruski vojnici zarobili NATO oficire, što su fact-checkeri opovrgli u avgustu prošle godine i označili ovu tvrdnju na platformi Facebook. Druge [viralne objave](#) targetirale su predsjednika Zelenskog lažno tvrdeći da on posjeduje [izraelski pasoš](#), [stan u Rusiji](#) ili [ranč u SAD-u](#). One su sakupile na stotine lajkova, a 98.000 puta je pregledan [AI generisani video](#) ukrajinske žene koja poziva na nastavak rata dok njene djeca žive u Poljskoj i Njemačkoj. Ovaj video je takođe otkriven i u Gruziji.

Gruzija

Viralne [objave na Facebooku](#), pregledane skoro 2 miliona puta, prikazivale su AI generisane video-snimke na kojima se vide ukrajinski vojnici, muškarci zaposleni u policiji, Teritorijalnom centru za regrutovanje i socijalnoj zaštiti kako se ljube. Ovaj sadržaj odgovara istom **narativu zasnovanom na identitetu** kao i druga [opovrgnuta tvrdnja](#), u kojoj su gruzijski i ruski Facebook nalozi širili anketu čiji rezultati govore da su Ukrajinci najhomoseksualniji ljudi

na svijetu. Vještačka inteligencija je takođe korištena za kreiranje lažnog sadržaja koji podržava tvrdnju da su ukrajinski komandanti [pobjegli sa bojnog polja](#).

Litvanija

U [objavi na Facebooku](#) sa preko 980 reakcija i 189 dijeljenja tvrdi se da „Litvanija sama šalje meteorološke balone na svoju teritoriju kako bi ograničila put ka Kalinjingradu“, dok su nacionalne vlasti potvrdile da baloni dolaze na litvansku teritoriju iz Bjelorusije. [Teorija zavjere](#) podijeljena na Facebooku koja je prikupila preko 60.000 reakcija sugerije da su Jevreji „preuzeli“ kabinet ukrajinskog predsjednika Zelenskog zato što žele da obnove srednjovjekovnu državu Hazariju. Takođe, na istoj platformi u jednoj [objavi](#) koja je sakupila 465 reakcija lažno se tvrdi da ukrajinski vojnici nose nacističke simbole na svojim uniformama, što predstavlja [narativ](#) koji Rusija pokušava da održi.

Ukrajina

Telegram je bio kanal za širenje najistaknutijih dezinformacija u zemlji. Proruski kanali doveli su u pitanje [posjetu predsjednika Zelenskog Kupjansku](#), u ukrajinskoj Harkovskoj oblasti, 12. decembra 2025. (preko 430.000 pregleda), kao i [veličinu publike](#) tokom njegovog govora na Generalnoj skupštini UN-a, održanog krajem 2025. godine, lažno tvrdeći da su ukrajinski emiteri digitalno manipulirali snimak. Ovi narativi su optuživali Ukrajinu za manipulaciju informacijama. Na istoj platformi, detektovan je [inscenirani video](#) koji navodno prikazuje ukrajinske vojnike kako prijete Eriki Kirk, udovici pokojnog američkog političkog aktiviste Charlie-a Kirka, nakon njenih izjava o Ukrajini. Dodatno, rasprostranjene su bile i [dezinformacije](#) koje se tiču pravnog statusa. Uz to, historijska propaganda [sakupila](#) je preko 11.000 pregleda na VK, najpopularnijoj društvenoj mreži u Rusiji, prikazujući video ruskog ministra spoljnih poslova Sergeja Lavrova koji tvrdi da su Odesa i Mikołajiv „stvoreni od strane ruskog naroda“ podupirući tako postojeće narative historijskih dezinformacija. U ovom sadržaju se takođe tvrdi da su oba ukrajinska regiona izrazila želju da postanu dio Rusije.

Španija

X je bio izvor većine viralnih manipulativnih objava u zemlji, pri čemu je samo jedna od njih označena kroz bilješku zajednice (eng. *Community note*). Dvije objave u kojima se lažno tvrdi da je Zelenski [kupio kuću Billa Cosby-a](#) u New Yorku za 29 miliona dolara i [rånčeve procijenjene na 79 miliona dolara](#) zajedno su sakupile 2 miliona pregleda na platformi. Isti nivo dometa zapažen je kod [neoznačenog AI generisanog videa](#) koji prikazuje navodnog brazilskog vojnika kako plače i izražava žaljenje što se prijavio u ukrajinsku vojsku.

Primjeri otkrivenih objava u regionu

Latinska Amerika

Argentina

[AI-generisani TikTok video](#) u kom se tvrdi da je rat u Ukrajini završen i prikazuje civile i vojnike kako slave proširio se Argentinom, a sakupio je preko 170.000 pregleda. Veoma [sličan video](#) je objavljen na ukrajinskom jeziku i prikupio je 373.700 pregleda. Prvi je automatski označen kao AI generisan od strane platforme, dok je drugi označen od strane korisnika.

Kolumbija

Najviralniji sadržaj u ovom regionu fokusiran je na narativ vezan za veliki broj **kolumbijskih plaćenika i dobrovoljaca koji se bore na ukrajinskoj strani**. Različite dezinformacije koje prate ovaj narativ koji je usklađen sa porukama kolumbijskog predsjednika Gustava Petra i Ruske ambasade, što ilustruje [objava](#) na X-u koja je prikupila preko 153.000 pregleda. Dodatno, [video generisan pomoću Sora AI platforme](#) koja omogućava stvaranje hiper-realističnih video snimaka i audio zapisa objavljen je na sada već obrisanoj TikTok nalogu „Ukrajina je smrt“. U njemu je lažno prikazano navodno zarobljavanje kolumbijskih vojnika koje je izvela Rusija. Ovaj video dostigao je 1.6 miliona pregleda. Sa druge strane, veoma [viralna objava](#) verifikovanog profila „Gustavo Petro (predsjednik Kolumbije) Fanovi“ na Facebooku tvrdila je da Putin podržava Kolumbiju i Venecuelu, upozoravajući da će spriječiti Trump-ovu invaziju na Karibima. Facebook nije moderirao ovu objavu sa preko 82.000 lajkova.

Meksiko

Dva TikTok videa sa AI generisanim sadržajem, [jedan](#) koji prikazuje ukrajinskog vojnika kako plače nakon što je regrutovan i [drugi](#) koji prikazuje vojnika dobrovoljca koji izražava žaljenje što je otišao u rat, premašili su 3 miliona pregleda bez da je platforma upozorila korisnike na njih. Druge dvije [viralne objave](#) na Facebooku promovišu narative o predaji ukrajinskih vojnika, pri čemu samo jedna nosi oznaku opovrgavanja. Na X platformi, nikakvo upozorenje nije bilo prikazano uz dezinformacije u kojima se tvrdi da Zelenski [posjeduje ruski pasoš](#) ili da je [iscenirao posjetu](#) gradu koji nikada nije posjetio.

Venecuela

[Telegram kanal](#) pod nazivom *Venecuela News*, koji pripada venecuelanskom sajtu koji [redovno dijeli proruskde dezinformacije](#) i koji ima preko 56.000 pratilaca, podijelio je članak u kom se tvrdi da dvadesetogodišnji ukrajinski vojnik plače nakon što je prisilno regrutovan. Ovaj isti članak je takođe podijeljen na X-u od strane nekoliko naloga sa X premium plavom kvačicom i cirkulisao je u različitim zemljama.

Primjeri otkrivenih objava u regionu

Informacije o projektu

Ovaj izvještaj je dio [ATAFIMI](#) projekta. Kroz kreiranje pionirskog tehnološkog alata za proučavanje FIMI incidenata i prekograničnih kampanja dezinformacija, sistem centralizuje i služi kao repozitorijum za sadržaj dezinformacija otkriven u zemljama učesnicama. Upotreba zajedničke metodologije omogućava identifikaciju prekograničnih kampanja dezinformacija, kao i narativa koji cirkulišu istovremeno u Evropi i Latinskoj Americi.

U projektu učestvuju sljedeće organizacije: Fundación Maldita.es (Španija), StopFake (Ukrajina), Delfi (Litvanija), Myth Detector (Gruzija), Zašto ne (Bosna i Hercegovina), RaskRIKavanje i FakeNews Tragač (Srbija), Chequeado (Argentina), La Silla Vacía (Kolumbija), Verificado.mx (Meksiko), i Cazadores de Fake News (Venecuela).

